

บันทึกข้อความ

เลขที่	๑๐
ว	๕ มี.ค. ๒๕๖๙
ณ	๑๓.๐๙ น.

ส่วนราชการ กลุ่มพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ ๔ สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน โทร ๑๒๘๓ ต่อย ๑๐๖
ที่ กษ ๐๘๐๔.๐๔/๑๖๐ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๙

เรื่อง รายงานผลการพัฒนาทางไกลด้วยระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

เรียน ผอ.สวพ. ผ่าน ผอ.กพฐ๔

ตามแบบกำหนดและประเมินตัวชี้วัดด้านผลสัมฤทธิ์ของประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ของสำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ให้ข้าราชการอบรมศึกษาการพัฒนาความรู้ผ่านระบบ Digital Government Learning Platform สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐดิจิทัล โดยพัฒนาครบถ้วนตามเงื่อนไขของหลักสูตร อย่างน้อย ๒ เรื่อง และมีการสรุปทเรียน ๑ เรื่อง ส่งให้ผู้บังคับบัญชา นั้น

ข้าพเจ้า นายวรวิทย์ ทองพันธ์ชู ตำแหน่ง วิศวกรโยธาปฏิบัติการ สังกัดกลุ่มพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ ๔ สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ได้ผ่านการพัฒนาทางไกลด้วยระบบการฝึกอบรมผ่านระบบ Digital Government Learning Platform สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐดิจิทัล จำนวน ๒ หลักสูตร ได้แก่

๑. ไมโครซอฟท์ เอ็กเซล (โปรแกรมการคำนวณ) Microsoft Excel

๒. แนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government Data Guideline)

จึงขอสรุปทเรียนที่ได้รับการพัฒนาความรู้ในรอบการประเมินที่ ๑/๒๕๖๙ จำนวน ๑ หลักสูตร ได้แก่ เรื่อง แนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government Data Guideline) เพื่อการบริการภาครัฐ รายละเอียดปรากฏตามรายงานสรุปทเรียน และได้แนบสำเนาใบประกาศนียบัตร จำนวน ๒ หลักสูตร มาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายวรวิทย์ ทองพันธ์ชู)
วิศวกรโยธาปฏิบัติการ

(นายวีระพงษ์ พิกุลประยงค์)
ผู้อำนวยการกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานที่ ๔

ชื่อเรื่อง : แนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ

(Open Government Data Guideline)

(โดย นายวรวิทย์ ทองพันธ์ชู วิศวกรโยธาปฏิบัติการ)

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและผู้ใช้ข้อมูลสามารถนำไป ประยุกต์ในการทำงานได้ การสร้างระบบการทำงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตลอดจนการนำข้อมูลเชิงพื้นที่และงานวิศวกรรมไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมถึงสนับสนุนให้นักวิชาการหรือประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ ต่อยอดนวัตกรรม หรือใช้ประกอบการตัดสินใจในพื้นที่ได้อย่างแม่นยำ

บทนำ

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐมีการถือครองชุดข้อมูล (Datasets) จำนวนมหาศาล อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักที่พบคือข้อจำกัดในการเข้าถึงและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลที่มีคุณค่าไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม ข้อมูลเปิดเผยภาครัฐ (Open Government Data) จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูประบบราชการสู่ยุคดิจิทัล โดยมีหลักการพื้นฐานคือการเปิดเผยข้อมูลแก่สาธารณชนตามที่กฎหมายกำหนด ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงและนำไปใช้งานต่อได้อย่างเสรี โดยไม่มีค่าใช้จ่ายและไม่จำกัดวัตถุประสงค์ในการใช้งาน เพื่อมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าทางสังคมและมูลค่าทางเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการสร้างความโปร่งใสในกระบวนการบริหารราชการแผ่นดิน

เนื้อหา

๑. ประเภทและความสัมพันธ์ของข้อมูล

ในการขับเคลื่อนนโยบายข้อมูลเปิดเผยภาครัฐ การจำแนกประเภทข้อมูลและเข้าใจความสัมพันธ์ของชุดข้อมูลแต่ละรูปแบบถือเป็นพื้นฐานสำคัญ ข้อมูลในบริบทของรัฐบาลดิจิทัลสามารถจำแนกออกเป็น 5 ประเภทหลักที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ดังนี้

๑.๑ นิยามและขอบเขตของข้อมูล

๑) ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) หมายถึง มวลรวมของข้อมูลเชิงพื้นที่และสถิติด้านการพัฒนาที่ดินทั้งหมด เช่น ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมความละเอียดสูง ข้อมูลระดับความสูงภูมิประเทศ (DEM) และฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ซึ่งมีปริมาณมหาศาลและมีความหลากหลายของรูปแบบข้อมูล

๒) ข้อมูลเปิด (Open Data) ข้อมูลที่ภาคส่วนต่างๆ เผยแพร่ให้เข้าถึงได้โดยอิสระ เช่น ข้อมูลสถิติภูมิอากาศ หรือข้อมูลแผนที่ฐาน (Base Map) จากแหล่งข้อมูลภายนอกที่นำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับงานวิศวกรรม

๓) ข้อมูลภาครัฐ (Government Data) ข้อมูลสารสนเทศที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานราชการ อาทิ ข้อมูลมาตรฐานแบบก่อสร้างงานวิศวกรรม หรือข้อมูลรายงานการสำรวจออกแบบของสำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน

๔) ข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Government Data) ข้อมูลภาครัฐที่ได้รับการคัดกรองแล้วว่าสามารถเปิดเผยต่อสาธารณะได้ในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ เช่น พิกัดตำแหน่งโครงการแหล่งน้ำในไร่นา หรือประกาศจัดซื้อจัดจ้างงานก่อสร้าง

๕) ชุดข้อมูลที่มีคุณค่าสูง (High-Value Datasets) ข้อมูลที่เปรียบเสมือนแกนกลางสำคัญภายใต้ข้อมูลเปิดภาครัฐ มีลักษณะเด่นคือเป็นที่ต้องการสูงของผู้ใช้งาน และสามารถนำไปสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญ

๑.๒ แผนภาพความสัมพันธ์ของข้อมูล (Data Relationship)

โครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านี้มีความเกี่ยวเนื่องกันในลักษณะลำดับขั้น โดยมี Big Data เป็นขอบเขตที่กว้างที่สุด ภายในขอบเขตดังกล่าวจะมี ข้อมูลภาครัฐ และ ข้อมูลเปิด ซ้อนทับกันอยู่ พื้นที่ส่วนที่ทับซ้อนกันนี้คือ ข้อมูลเปิดภาครัฐ และใจความสำคัญที่สุดที่ตอบโจทย์ความต้องการของภาคประชาชนและนักวิชาการคือ ชุดข้อมูลที่มีคุณค่าสูง ซึ่งสามารถปรากฏอยู่ในทุกระดับของข้อมูลหากข้อมูลนั้นมีคุณภาพและตรงประเด็นการใช้งาน

๒. การเตรียมข้อมูลเพื่อเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐ

การเตรียมข้อมูลเพื่อเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐข้อมูลเปิดภาครัฐมีความสำคัญและมีประโยชน์มาก เพราะฉะนั้นก่อนที่จะเปิดเผยออกไป จะต้องเตรียมพร้อมข้อมูลเหล่านั้นก่อน โดยหลักในการเตรียมการเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐ การพิจารณาคูณลักษณะและการประเมินความพร้อมของการเปิดเผยข้อมูล จำเป็นต้องพิจารณาความพร้อมใน 2 มิติหลัก ดังนี้

๒.๑ คุณลักษณะมาตรฐานของข้อมูลเปิด 10 ประการ (Open Data Characteristics)

- ๑) สมบูรณ์ (Complete) ข้อมูลครบถ้วนตามความจำเป็นและไม่มีข้อมูลส่วนบุคคลปนเปื้อน
- ๒) ปฐมภูมิ (Primary) เป็นข้อมูลดิบจากแหล่งจัดเก็บโดยตรง ไม่ผ่านการสรุปจนเสียรายละเอียด
- ๓) เป็นปัจจุบัน (Timely) ข้อมูลต้องได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยตามสถานการณ์จริง
- ๔) เข้าถึงได้ง่าย (Accessible) สะดวกในการสืบค้นและเข้าถึงได้จากหลายช่องทาง
- ๕) คอมพิวเตอร์ประมวลผลได้ (Machine-readable) อยู่ในรูปแบบไฟล์มาตรฐาน
- ๖) ไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discriminatory) เปิดกว้างให้ทุกคนเข้าใช้งานได้อย่างเท่าเทียม
- ๗) ไม่จำกัดสิทธิ์ (Non-proprietary) ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของซอฟต์แวร์ใดซอฟต์แวร์หนึ่งเป็นพิเศษ

พิเศษ

๘) ปราศจากเงื่อนไขลิขสิทธิ์ (License-free) ใช้งานได้อย่างเสรีตามกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุญาต
รายครั้ง

- ๙) คงอยู่ถาวร (Permanence) มีการบริหารจัดการเวอร์ชันข้อมูลเพื่อให้ใช้งานได้ในระยะยาว
- ๑๐) ไม่มีค่าใช้จ่าย (Free of charge) ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้โดยไม่มีภาระค่าธรรมเนียม

๒.๒ การประเมินความพร้อม 5 กิจกรรมหลัก

นอกเหนือจากคุณภาพของข้อมูล หน่วยงานต้องขับเคลื่อนกลไกสนับสนุน 5 ด้าน เพื่อความยั่งยืน

- ๑) การบริหารจัดการ (Governance) จัดทำแผนการดำเนินงานและธรรมาภิบาลข้อมูลที่ชัดเจน
- ๒) การสร้างองค์ความรู้ (Capacity Building) อบรมบุคลากรในสำนักฯ ให้มีทักษะด้านการจัดการ

ข้อมูลดิจิทัล

๓) การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ (Engagement) สนับสนุนให้นักวิชาการหรือเกษตรกรนำข้อมูลไปต่อยอดนวัตกรรม

๔) งบประมาณ (Budget) จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๕) กลยุทธ์ (Strategy) กำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจหลักของ

กรมฯ

๓. ขั้นตอนการเปิดเผย (Step)

มีลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน 10 ขั้นตอนดังนี้

๑. การสำรวจชุดข้อมูลต้นทาง (Data Inventory) ตรวจสอบชุดข้อมูลภายในสำนักฯ ภายใต้หลักธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) เพื่อคัดแยกข้อมูลส่วนที่เป็นสาธารณะออกจากข้อมูลจำกัดสิทธิ์

๒. การคัดเลือกชุดข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ (Selection) พิจารณาคัดเลือกข้อมูลตามภารกิจหลัก เช่น ข้อมูลสิ่งก่อสร้างด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ หรือข้อมูลที่ช่วยสร้างความโปร่งใสและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร

๓. การจัดลำดับความสำคัญ (Prioritization) วิเคราะห์ชุดข้อมูลที่มีคุณค่าสูง (High-Value) และมีความพร้อมทางเทคนิคเพื่อนำขึ้นเผยแพร่ก่อน

๔. การรวบรวมและบูรณาการข้อมูล (Collection) รวบรวมข้อมูลงานวิศวกรรมจากแหล่งต่างๆ มาจัดทำเป็นฐานข้อมูลดิจิทัลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

๕. การจำแนกประเภทและตรวจสอบสิทธิ์ (Classification) ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลและสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้แน่ใจว่าการเผยแพร่ไม่ละเมิดข้อกำหนดทางกฎหมาย

๖. การจัดเตรียมโครงสร้างข้อมูล (Preparation) แปลงไฟล์ให้อยู่ในรูปแบบเปิดที่เข้าถึงง่าย ตรวจสอบมาตรฐานและความถูกต้องของข้อมูลเชิงเทคนิค กำหนดกรอบความถี่ในการปรับปรุงข้อมูล จัดทำคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) เพื่อการสืบค้นที่แม่นยำ

๗. การอนุมัติการเปิดเผยข้อมูล (Authorization) ดำเนินการเสนอขออนุมัติการเปิดเผยชุดข้อมูลต่อหัวหน้าหน่วยงานตามระเบียบขั้นตอนของกรมพัฒนาที่ดิน

๘. การเผยแพร่ผ่านช่องทางมาตรฐาน (Dissemination) นำข้อมูลขึ้นสู่ ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th) ของ สพร. และเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน

๙. การประเมินและวัดผล (Evaluation) ติดตามสถิติการใช้งานและประเมินผลลัพธ์เพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการทำงาน

๑๐. การพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement): นำผลตอบรับจากผู้ใช้งานมาแก้ไขข้อผิดพลาด และพัฒนาชุดข้อมูลให้ตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมด้านวิศวกรรม

ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการศึกษาแนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ สามารถสรุปประโยชน์ที่เกิดขึ้นในเชิงวิชาการและวิชาชีพได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) ได้รับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Systematic Data Management) ตั้งแต่การสำรวจ การจำแนกชั้นความลับ ไปจนถึงการจัดทำคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความโปร่งใส (Transparency) ให้กับงานวิศวกรรมของภาครัฐ

ด้านมาตรฐานเทคโนโลยีดิจิทัล เข้าใจหลักเกณฑ์คุณลักษณะข้อมูลเปิด 10 ประการ โดยเฉพาะการจัดทำข้อมูลให้เป็นรูปแบบที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลได้ (Machine-Readable) และการใช้รูปแบบไฟล์มาตรฐานเปิด ซึ่งช่วยลดกำแพงในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน (Interoperability)

ด้านการยกระดับสมรรถนะบุคลากร เป็นการพัฒนาทักษะดิจิทัล (Digital Literacy) ในระดับสูง สำหรับวิศวกรโยธา เพื่อเปลี่ยนผ่านจากการทำงานเชิงเอกสาร (Paper-based) ไปสู่การเป็นวิศวกรที่ขับเคลื่อนงานด้วยข้อมูลที่สามารถสื่อสารข้อมูลเชิงวิศวกรรมที่ซับซ้อนให้สาธารณชนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

แนวคิดการนำไปประยุกต์ใช้กับงานวิศวกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน

๑. การจัดการฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานเชิงพื้นที่ (Spatial Infrastructure Management)

เปลี่ยนจากการจัดเก็บพิกัดโครงการในรูปแบบเอกสารหรือไฟล์ปิด (Local Files) สู่อการเป็น ชุดข้อมูลที่มีคุณค่าสูง (High-Value Dataset) ในรูปแบบดิจิทัล

ตัวอย่างเชิงวิชาการ: การจัดทำฐานข้อมูลพิกัดและคุณลักษณะทางวิศวกรรมของ "โครงการแหล่งน้ำในไร่นา" และ "ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ" ในรูปแบบไฟล์ GeoJSON หรือ Shapefile ซึ่งเป็นมาตรฐานข้อมูลเปิดที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลร่วมกับแผนที่ชุดดิน (Soil Map) ได้ทันที เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าเชิงวิศวกรรมและการกระจายตัวของน้ำในระดับลุ่มน้ำ

๒. การส่งเสริมมาตรฐานงานวิศวกรรมแบบเปิด (Open Engineering Standard & Design)

การเผยแพร่ แบบมาตรฐานทางวิศวกรรม ให้อยู่ในลักษณะข้อมูลที่เข้าถึงง่ายและนำไปใช้ต่อได้โดยไม่จำกัดสิทธิ์ (Non-proprietary)

ตัวอย่างเชิงวิชาการ: การแปลงแบบมาตรฐานอาคารชลศาสตร์ (เช่น ฝ่ายน้ำล้น, อาคารบังคับน้ำ) จากไฟล์ PDF สู่อรูปแบบไฟล์เปิดที่สามารถนำไปคำนวณหรือออกแบบต่อได้ พร้อมระบุ คำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) ที่ชัดเจน เช่น มาตรฐานแรงอัดคอนกรีตที่ใช้ หรือเกณฑ์การรับน้ำหนักดิน เพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ลดความผิดพลาดในการก่อสร้าง

3. การยกระดับความโปร่งใสและกระบวนการมีส่วนร่วม (Engineering Transparency)

ตัวอย่างเชิงวิชาการ: การพัฒนา Project Dashboard ที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลเปิดภาครัฐ เพื่อแสดงสถานะความก้าวหน้าของงานก่อสร้างทางวิศวกรรม (Physical Progress) เทียบกับระยะเวลาและงบประมาณ ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างธรรมาภิบาลในองค์กร แต่ยังช่วยให้วิศวกรสามารถนำข้อมูลสถิติการก่อสร้างในอดีตมาวิเคราะห์ (Trend Analysis) เพื่อประมาณการราคากลางหรือระยะเวลาก่อสร้างในโครงการอนาคตให้แม่นยำยิ่งขึ้น

ประกาศนียบัตร

ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

วรุศมิ กองพันธ์ชู

ได้ผ่านการอบรมด้วยระบบการเรียนออนไลน์ในบทเรียน
แนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ
(Open Government Data Guideline)

จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ 1:30 ชั่วโมง

โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล
ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
ให้ ณ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2569

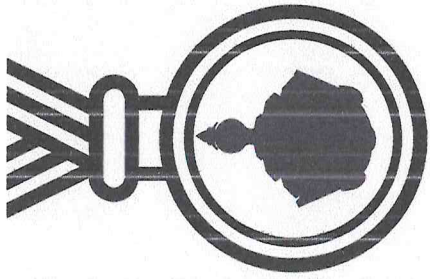
A. H.

(นางไอรดา เหลืองวิไล)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล

CERTIFICATE OF COMPLETION THAI MOOC

Thailand Massive Open Online Course

ประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

วราวุฒิ ทองพันธ์ชู

ได้ผ่านเกณฑ์หลักสูตรออนไลน์จนได้รับใบประกาศนียบัตรในรายวิชา

ไมโครซอฟท์ เอ็กซ์เซลล์ (โปรแกรมการคำนวณ) (3 ชั่วโมง)

โดย Microsoft Thailand ให้ไว้ ณ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2569

cb204847

Signed by สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation
Date: 2026-02-17T16:36:10.453286+07:00
Reason: Thai MOOC Certificate of Completion

ศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์
ผู้อำนวยการโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (TCU)
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม